ভক্তপ্ৰাণ প্ৰহ্লাদ

ক – পাঠভিত্তিক ক্ৰিয়া

প্ৰশ্ন ১। উত্তৰ দিয়া ।

(ক) ভক্তপ্ৰাণ প্ৰহ্লাদ ’ নাটিকাখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰকেইটাৰ নাম লিখা ।

উত্তৰঃ ভক্তপ্ৰাণ প্ৰহ্লাদ’নাটিকাখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰকেইটা হ’ল – হৰি (ত্ৰিজগতৰ ত্ৰাণকৰ্তা , ভক্তবৃন্দৰ উপাস্য দেৱতা) হিৰণ্যকশিপু (দৈত্যৰাজ , হৰিৰ চিৰবৈৰী) প্ৰহ্লাদ (হিৰণ্যকশিপুৰ পুত্ৰ , ভগৱানৰ একান্ত ভক্ত) ষণ্ডামৰ্ক (দৈত্য গুৰু) মহাৰাণী (হিৰণ্যকশিপুৰ পত্নী , দৈত্যৰাণী , প্ৰহ্লাদৰ মাক)

(খ) নাটিকাখনি কেইটা দৃশ্যত বিভক্ত ?

উত্তৰঃ নাটিকাখনি ৫ টা দৃশ্যত বিভক্ত ।

(গ) প্ৰহ্লাদৰ পিতৃৰ নাম কি ?

উত্তৰঃ প্ৰহ্লাদৰ পিতৃৰ নাম হ’ল হিৰণ্যকশিপু ।

(ঘ) হিৰণ্যকশিপুৰ ভাতৃৰ নাম কি আছিল ?

উত্তৰঃ হিৰণ্যকশিপুৰ ভাতৃৰ নাম হিৰণ্যাক্ষ আছিল ।

(ঙ) হৰিৰ প্ৰতি প্ৰহ্লাদৰ কেনে ভক্তি আছিল ?

উত্তৰঃ হৰিৰ প্ৰতি প্ৰহ্লাদৰ অচলা ভক্তি আছিল । হৰিৰ প্ৰতি থকা এই ভক্তিৰ কাৰণেই তেওঁ মৃত্যুকে ভয় নকৰিছিল ।

(চ) প্ৰহ্লাদক অসুৰৰ শাস্ত্ৰজ্ঞান দিবলৈ কাক নিযুক্তি দিয়া হৈছিল ?

উত্তৰঃ প্ৰহ্লাদক অসুৰৰ শাস্ত্ৰজ্ঞান দিবলৈ দৈত্যগুৰু ষণ্ডামৰ্কক নিযুক্তি দিয়া হৈছিল ।

(ছ) ত্ৰিজগতৰ পতি বুলি প্ৰহ্লাদে কাক কৈছিল ?

উত্তৰঃ ত্ৰিজগতৰ পতি বুলি প্ৰহ্লাদে হৰিক কৈছিল ।

(জ) স্ফটিক স্তম্ভটোৰ পৰা ওলাই অহা আধা মানুহ আধা সিংহৰ ৰূপটোৰ নাম কি ?

উত্তৰঃ স্ফটিক স্তম্ভটোৰ পৰা ওলাই অহা আধা মানুহ আধা সিংহৰ ৰূপটোৰ নাম হ'ল- 'নৰসিংহ' । ই বিষ্ণুৰ অন্য এক ৰূপ বা অৱতাৰ ।

(ঝ) অসুৰৰ শাস্ত্ৰখনৰ নাম কি ?

উত্তৰঃ অসুৰৰ শাস্ত্ৰখনৰ নাম বামানয় শাস্ত্ৰ ।

প্ৰশ্ন ২। লিখা

(ক) কি ভাবত তন্ময় হৈ আছা প্ৰহ্লাদ ? তােমাৰ কাষত আহি মই ৰৈছোঁহি , তুমি গমেই পাােৱা নাইনে ? —এই কথাষাৰ প্ৰহ্লাদক কোনে কৈছিল ? সেই সময়ত প্ৰহ্লাদ কি ভাবত তন্ময় হৈ আছিল?

উত্তৰঃ এই কথাষাৰ প্ৰহ্লাদক তেওঁৰ জ্যেষ্ঠভাতৃয়ে কৈছিল । প্ৰহ্লাদে সেই সময়ত সুন্দৰ প্ৰকৃতিৰ সৃষ্টিকৰ্তা হৰিৰ মহিমাৰ কথা চিন্তা কৰি আছিল ।

(খ) স্ফটিক স্তম্ভ ভাঙি প্ৰভু নৰসিংহ ওলাই আহি কি কৰিছিল ? তেওঁৰ গৰ্জনত দৈত্যসৱৰ কেনে অৱস্থা হৈছিল ?

উত্তৰঃ স্ফটিক স্তম্ভ ভাঙি প্ৰভু নৰসিংহ ওলাই আহি হিৰণ্যকশিপুক সামান্য এক পতংগৰ দৰে ধৰি নিজৰ উৰুত পেলাই লৈ নখেৰে বিদাৰি বধ কৰিছিল । তেওঁৰ গৰ্জনত সকলাে দৈত্য ভয়ত কম্পমান হৈ মূৰ্ছা প্ৰায় হৈছিল ।

প্ৰশ্ন ৩। চমুকৈ লিখা—

(ক) প্ৰহ্লাদে হৰিভক্তিৰ মহিমাৰ বিষয়ে দেখুওৱা যুক্তিবােৰ একাদিক্ৰমে লিখা ।

উত্তৰঃ প্ৰহ্লাদে হৰিভক্তিৰ মহিমাৰ বিষয়ে এনেদৰে যুক্তি দেখুৱাইছে যে হৰি ত্ৰিভুবনৰ গৰাকী , ন্যায়ৰ মূৰ্তি । হৰিৰ মহিমা স্মৰণ কেতিয়াও অনুচিত বুলিব নাােৱাৰি । তেওঁৰ মহিমাই মৃত্যুভয় থাকিলেও মুকলিকৈ সঁচা কথা ক'বলৈ সাহস যাােগায় ।

ত্রিজগতৰ পতি হৰিৰ মহিমাক কোনেও অৱজ্ঞা কৰিব নাোৱাৰে । হৰিৰ মহিমাই সকলাে বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰে । প্ৰহাদৰ একান্ত যুক্তি হ'ল " ৰাখে হৰি মাৰে কোনে " । প্ৰহ্লাদৰ বিশ্বাস এই ধৰিত্ৰীৰ আকাশ , বতাহ , বায়ু , পানী সকলাােতে পৰমপিতা হৰি সুপ্ত হৈ আছে । হৰি নাােহাােৱা ঠাই নায়েই ।

(খ) বামানয় শাস্ত্ৰজ্ঞান ল'বলৈ প্ৰহ্লাদে কিয় আপত্তি কৰিছিল ?

উত্তৰঃ প্ৰহ্লাদ আছিল হৰিৰ একান্ত ভক্ত । অসুৰৰ শাস্ত্ৰ অৰ্থাৎ বামানয় শাস্ত্ৰ আছিল হৰিবিৰাােধী । সেয়ে প্ৰহ্লাদে অসুৰৰ শাস্ত্ৰজ্ঞান ল'বলৈ আপত্তি কৰিছিল ।

(গ) হৰিক দৈত্যবংশৰ চিৰবৈৰী বুলি দৈত্যৰাজ হিৰণ্যকশিপুই কিয় কৈছিল ?

উত্তৰঃ হৰিক দৈত্যবংশৰ চিৰবৈৰী বুলি দৈত্যৰাজ হিৰণ্যকশিপুই এইকাৰণেই কৈছিল যে হৰিয়ে তেওঁৰ সহাােদৰ হিৰণ্যাক্ষক বৰাহৰূপ ধাৰণ কৰি দাঁতেৰে খুচি হত্যা কৰিছিল ।

(ঘ) পিতৃক ক্ষমা কৰি দিবলৈ প্ৰহ্লাদে নৰসিংহৰূপী হৰিক কি বুলি কাকূতি কৰিছিল ?

উত্তৰঃ পিতৃক ক্ষমা কৰি দিবলৈ প্ৰহ্লাদে নৰসিংহৰূপী হৰিক এইবুলি কাকূতি কৰিছিল– 'হে হৰি , আমাৰ সকলাােকে শুভ বুদ্ধি নি আপুনি আমাক ৰক্ষা কৰক । পিতৃৰ সকলাে দোষ মাৰ্জনা কৰি তেওঁক ক্ষমা কৰক ।

(ঙ) ষণ্ডামৰ্কই প্ৰহ্লাদক বামানয় শাস্ত্ৰজ্ঞান দিবলৈ কি কি বুজনি দিছিল ?

উত্তৰঃ যণ্ডামৰ্কই প্ৰহ্লাদক বামানয়ৰ শাস্ত্ৰজ্ঞান দিবলৈ এনেদৰে বুজনি দিছিল — ' চোৱা ৰাজকুমাৰ প্ৰহ্লাদ , তাােমাৰ কণ্ঠত হৰিনামে শাােভা নাপায় । তুমি হ'লা দৈত্যবংশৰ পুত্ৰ , দেৱতাৰ জয়গান গাােৱাটো তাােমাৰ বাবে উচিত হাােৱা নাই । সেয়েহে আহা , বামানয় শাস্ত্ৰ পঢ়া , য'ত আছে দৈত্যবংশৰ পৰম্পৰাৰ শিকীয় অনেক কথা ।

তাৰাােপৰি এনেদৰে কৈছিল— ' হৰিভক্তিৰ মহিমা বৰ্ণনাৰ পৰা তুমি বিৰত থকা , নহলে জানাই নহয় , তাােমাৰ পিতৃ দৈত্যৰাজৰ ক্ৰোধাগ্নিয়ে সকলাােকে ভস্ম কৰি পেলাব ।'

(চ) প্ৰহ্লাদে গুৰুদ্বয়ৰ বুজনি কিয় মানি লাােৱা নাছিল ?

উত্তৰঃ প্ৰহ্লাদে গুৰুদ্বয়ৰ বুজনি এই কাৰণেই মানি লাৰো নাছিল যে সেই বুজনি আছি হৰিৰ মহিমা বিৰোধী । প্ৰহ্লাদ আছিল হৰিৰ মহিমা বৰ্ণনা কৰা একান্ত হৰিভক্ত । একান্ত হৰিভক্তই হৰি বিৰোধী বুজনি কেতিয়াও মানি ল'ব নোৰাৰে ।

প্ৰশ্ন ৪। ব্যাখ্যা কৰা ।

' ভাৰতীয় ভক্তিধাৰাৰ ঐতিহ্যত প্ৰহ্লাদৰ কাহিনী হ'ল এক গৌৰৱময় সংযোজন ।'

উত্তৰঃ কথাফাকি ' ভক্তপ্ৰাণ প্ৰহ্লাদ ' পাঠটিৰ পৰা লোৱা হৈছে । কথাফাকিৰ জৰিয়তে ভাৰতীয় পৰম্পৰাগত ভক্তিধাৰাৰ ঐতিহ্যকেই প্ৰকাশ কৰা হৈছে ।

ভাৰতীয় ভক্তিধাৰা হৈছে বৈষ্ণৱ ধৰ্ম । বিষ্ণুৰ মহিমা কীৰ্তন , চৰ্চা আৰু ধ্যানেই এই ভক্তিধাৰাৰ মূল । এই ধৰ্ম বা ভক্তিৰ মতে বিষ্ণু বা হৰি হ'ল ত্ৰিজগতৰ পতি , এই সুন্দৰ প্ৰকৃতিৰ সৃষ্টিকৰ্তা । তেৱেঁই সকলোকে সৃষ্টি কৰিছে , পালন কৰিছে , আৰু প্ৰয়োজনত ধ্বংসও কৰিছে ।

'ৰাখে হৰি মাৰে কোনে ' – এই মতবাদেই ভাৰতীয় ভক্তিধাৰাৰ একমাত্ৰ বিশ্বাস । প্ৰহ্লাদৰ কাহিনীৰ জৰিয়তে এই মতবাদেই প্ৰচাৰিত হৈছে আৰু প্ৰমাণিত হৈছে । সেই কাৰণে এই কাহিনী ভাৰতীয় ভক্তিধাৰাৰ ঐতিহ্যত এক গৌৰৱময় সংযোজন ।

প্ৰশ্ন ৫।'মোৰ বিনাশ , হাঃ হাঃ হাঃ । বাধেকৰোঁ তোমালোকৰ জ্ঞাত নহয় যে মোক মানুহ অথবা জন্তুৱে বধ কৰিব নোৱাৰে । আনহাতে মোৰ মৃত্যু দিনৰ ভাগতো নহয় আৰু ৰাতিও নহয়। সেয়েহে মই নিশ্চিত , সহজে নহয় মোৰ বিনাশ ।এই সংলাপটো কোনে কাক কৈছে ? লিখা ।

উত্তৰঃ 'হৰিৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰিলে আপোনাৰ অমংগল অথবা বিনাশৰো সম্ভাৱনা আছে ' বুলি যেতিয়া হৰিভক্ত প্ৰহ্লাদে হৰিবিৰোধী পিতৃ হিৰণ্যকশিপুক কলে তেতিয়া , হিৰণ্যকশিপুই প্ৰহ্লাদক এই কথাষাৰ কৈছিল ।

খ-ভাষা অধ্যয়ন (ব্যাৱহাৰিক ব্যাকৰণ)

প্ৰশ্ন ৬ তলত উল্লেখ কৰা সমূহ ব্যস্ত বা সমস্যমান পদ , সমস্ত পদ আৰু বাস বাক্য হিচাবে দেখুৱাই এখন তালিকা যুগুত কৰা

ত্ৰিভুন , হতাহতি , পৰ্বত গম্ভীৰ , ত্ৰিজগত , সিংহাসন

উত্তৰঃ

ব্যস্ত বা সমস্য মান পদ সমস্ত পদ

১। তিনি ভুবনৰ সমাহাৰ।

২। পৰস্পৰে হাতে হাতে কৰা যি কৰা যি যুদ্ধ।

৩। পৰ্বতৰ নিচিনা গম্ভীৰ।

৪। তিনি জগতৰ সমাহাৰ।

৫। সিংহখাোচিত আসন।

সমস্ত পদ

১। ত্ৰিভুবন।

২। হতাহতি।

৩। পৰ্বত গম্ভীৰ।

৪। ত্ৰিজগত।

৫। সিংহাসন।

ব্যাস বাক্য

১। তিনি ভুবনৰ সমাহাৰ।

২। পৰস্পৰে হাতে হাতে কৰা যি কৰা যি যুদ্ধ।

৩। পৰ্বতৰ নিচিনা গম্ভীৰ।

৪। তিনি জগতৰ সমাহাৰ।

৫। সিংহখোচিত আসন ।

প্ৰশ্ন ৭। এটা শব্দত প্ৰকাশ কৰি লিখা

(ক) যাৰ সাহস আছে

উত্তৰঃ সাহসী , সাহিয়াল ।

(খ) যি ঈশ্বৰক বিশ্বাস কৰে

উত্তৰঃ ঈশ্বৰ বিশ্বাসী , আস্তিক ।

(গ) যি বিষ্ণুক উপাসনা কৰে

উত্তৰঃ বৈষ্ণৱ ।

(ঘ) একে মাকৰ সন্তান

উত্তৰঃ সহাোদৰ , সহাোদৰা ।

(ঙ) যি সঁচা কথা কয়

উত্তৰঃ সত্যবাদী ।

(চ) যাক দেখা নাযায়

উত্তৰঃ অদৃশ্য ।

প্ৰশ্ন ৮। বাক্য ৰচনা কৰা

চিৰবৈৰী , হিংসা – দ্বেষ , আকাশ – পাতাল , গৰিমা , চালে চকুৰাোৱা , শয়নে – সপাোনে ।

উত্তৰঃ **চিৰবৈৰী :-** হিৰণ্যকশিপুৱে হৰিক চিৰবৈৰী বুলি ভাবিছিল ।

হিংসা – দ্বেষ :- সমাজৰ পৰা হিংসা – দ্বেষ আঁতৰ হলেহে শান্তি স্থাপন হয় ।

আকাশ – পাতাল :- বিপদত অধৈৰ্য হৈ আকাশ – পাতাল চিন্তা কৰি থাকিলে বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ পাব নাোৰাৰি ।

গৰিমা :- সৎ লাোকৰ গুণ – গৰিমাক প্ৰশংসা কৰিব লাগে ।

চালে চকুৰাোৱা :- কোঠাটো চালে চকুৰাোৱাকৈ সজাই তুলিছে ।

শয়নে – সপাোনে :- প্ৰহ্লাদে শয়নে – সপাোনে একমাত্ৰ হৰিৰ মহিমাকে চিন্তা কৰি আছিল ।

গ – জ্ঞান সম্প্ৰসাৰণ

প্ৰশ্ন ৯। চমু উত্তৰ দিয়া ।

(ক) ষণ্ডামৰ্কৰ পিতৃৰ নাম কি ?

উত্তৰঃ ষণ্ডামৰ্কৰ পিতৃৰ নাম শুক্ৰাচাৰ্য আছিল ।

(খ) বিষ্ণুৱে প্ৰধানকৈ কেইটা অৱতাৰ ধাৰণ কৰিছিল ?

উত্তৰঃ বিষ্ণুৱে প্ৰধানকৈ দহটা অৱতাৰ ধাৰণ কৰিছিল ।

(গ) বিষ্ণুৰ চতুৰ্থ অৱতাৰটো কি ?

উত্তৰঃ বিষ্ণুৰ চতুৰ্থ অৱতাৰটো হ’ল বামন অৱতাৰ ।

(ঘ) বামানয় শাস্ত্ৰ কি ?

উত্তৰঃ বামানয় শাস্ত্ৰ হ’ল- হৰি বিৰোধী শিক্ষা থকা অসুৰৰ শাস্ত্ৰ ।

ঘ প্ৰকল্প

১০। আমাৰ সমাজৰ সামাজিক শৃংখলা বজাই ৰাখিবলৈ আৰু মানৱীয় প্ৰমূল্যক গুৰুত্ব দিবলৈ সমাজৰ মহান ব্যক্তিসকলে বিভিন্ন নীতি কথা প্ৰকাশ কৰি থৈ

গৈছে । যেনে- ‘অহিংসাই পৰম ধৰ্ম ।’ এনেধৰণৰ নীতি কথা সংগ্ৰহ কৰি লিখা আৰু শ্ৰেণী কোঠাত ওলােমাই থােৱা ।

উত্তৰঃ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজেই কৰা ।

১১। দৈনিক বাতৰি কাকতত প্ৰকাশ পােৱা অমানৱীয় ঘটনাৰ বাতৰি সংগ্ৰহ কৰি তাৰ কাৰণবােৰ লিখা আৰু তােমাৰ মতামত ব্যক্ত কৰা ।

উত্তৰঃ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজেই কৰা ।